

פתרון מבחן תשעה מועד ב

14 בפברואר 2016

1.

- (א) איבר g הוא יוצר של חבורה G אם $\langle g \rangle = \{g^k : k \in \mathbb{Z}\} = G$
 (ב) תהא G חבורה ציקלית עם n איברים ו g יוצר. נסמן $o(g) = m$ צריך להוכיח $m = n$.
 i. טענה $\langle g \rangle = \{g, g^2, \dots, g^m = g^0 = e\}$
 הוכחה: יהא $g^k \in \langle g \rangle$ צריך להוכיח כי $g^k \in \{g, g^2, \dots, g^m = g^0 = e\}$ [ההכלה השניה מיידית].
 כיוון ש $g^m = e$ ומקיים $g^k (g^m)^s = g^k$ ניתן להניח כי $k > 0$ בה"כ (אחרת, נחליף את k
 נבחר s כלשהוא כך ש $k + sm > 0$
 נבצע חילוק מספרים $k = mq + r$ כאשר $0 \leq r < m$ וכמו מקודם מתקיים

$$g^k = g^{mq+r} = g^r (g^m)^q = g^r e^q = g^r$$

- i. $g^r \in \{g, g^2, \dots, g^m = g^0 = e\}$
 ii. טענה: בקבוצה $\{g, g^2, \dots, g^m = g^0 = e\}$ יש m איברים (כלומר כל האיברים שונים)
 הוכחה: נניח שלא, אזי קיימים $0 \leq i < j < m$ כך ש $g^i = g^j$. נכפיל ב g^{-i} את השיוון ונקבל
 $e = g^{j-i}$ כאשר $0 < j - i < m$ זה סתירה להגדרה הסדר של g .
 iii. מסקנה: $o(g) = m = |\{g, g^2, \dots, g^m = g^0 = e\}| = |\langle g \rangle| = |G| = n$
 (ג) ב \mathbb{Z}_3 גם וגם 2 יוצרים אבל $1 + 2 = 0$ אינו יוצר

2.

- (א) פונקציה $\phi : G_1 \rightarrow G_2$ בין שתי חבורות תקרא הומומורפיזם אם
 $\forall x, y \in G_1 : \phi(xy) = \phi(x)\phi(y)$

- (ב) נשים לב שכל מספר מרוכב z מקיים

$$z \in T \iff |z| = 1$$

כאשר $|z|$ זה הערך המוחלט המרוכב. כעת נוכיח ש T תת חבורה:

- i. איבר היחידה $1 \in G$ אכן נמצא על מעגל היחידה $1 \in T$
 ii. קיבוציות - נובע מקיבוציות של G

iii. סגירות: יהיו $z_1, z_2 \in T$ (ואז $|z_1| = |z_2| = 1$) אזי

$$|z_1 z_2| = |z_1| \cdot |z_2| = 1 \cdot 1 = 1$$

ולכן $z_1 z_2 \in T$

iv. הופכי: יהי $z \in T$ אז $|z| = 1$ בפרט $z \neq 0$ ולכן קיים לו הופכי במרוכבים. כלומר קיים $w = z^{-1}$ נוכיח כי $w \in T$ אכן $zw = 1$ ולכן (נשים ערך מוחלט על שני האגפים):

$$1 = |1| = |zw| = |z||w| = 1|w| = w$$

(ג) נגדיר $\phi : G \rightarrow \mathbb{R}_+$ ע"י $\phi(z) = |z|$ לכל $z \in G$ (שימו לב ש $|z|$ תמיד חיובי כי $z = 0 \iff |z| = 0$ אבל $0 \notin G$). טענה: זהו הומומורפיזם על. הוכחה:

$$\phi(z_1 z_2) = |z_1 z_2| = |z_1| |z_2| = \phi(z_1) \phi(z_2)$$

לכל $z_1, z_2 \in G$ ולכן זהו הומומורפיזם. הוא על כי: יהא $x \in \mathbb{R}_+$ אזי בפרט $x \in G$ ובנוסף $\phi(x) = x$ ולכן הוא המקור של עצמו. נחשב את הגרעין של ϕ ואז נשתמש במשפט האיזומורפיזם הראשון.

$$\ker \phi = \{z \in G : \phi(z) = 1\} = \{z \in G : |z| = 1\} = T$$

ולכן

$$G/T \cong \mathbb{R}_+$$

.3

(א) תקרא תת חבורה נורמאלית של חבורה G אם

i. H תת חבורה של G

ii. לכל $g \in G$ מתקיים $gH = Hg$

(ב) כעת נתון בשאלה כי $|H| = \frac{|G|}{2}$ ולכן גם $|G-H| = \frac{|G|}{2}$. יהא $g \in G$. אם $g \in H$ אז $gH = H$ וכן $gH = Hg$. כי H סגורה לכפל והופכי. אחרת: $g \in G-H$ ואז $gH \in G-H$ (כי אחרת $gh \in H$ ואז בהכפלה ב $h^{-1} \in H$ נקבל ש $g \in H$ סתירה). מאותו נימוק $hg \in G-H$ כיוון ש

$$|gH| = |H| = \frac{|G|}{2} = |G-H|$$

ובנוסף $gH \subseteq G-H$ נקבל שיוון $gH = G-H$ באופן דומה נקבל ש $Hg = G-H$ ולכן $gH = Hg$

(ג) לא. למשל $G = S_3$ חבורה עם 6 איברים $H = \langle (1, 2) \rangle = \{id, (1, 2)\}$ תת חבורה עם $2 = \frac{6}{3}$ איברים. אבל H אינה נורמאלית כי עבור $g = (1, 2, 3)$ נקבל

$$gH = \{g, (3, 1)\} \neq \{g, (2, 3)\} = Hg$$

.4

- (א) יהיו a, b שני פולינומים אזי אלגוריתם אולקדיס (המוכלל) למציאת $\gcd(a, b)$ הוא אלגוריתם הבא:
- i. נגדיר באינדוקציה a_n, b_n פולינומים באופן הבא: $a_0 = a, r_0 = b_0 = b$ ושאר הפולינומים באינדוקציה: (נניח שהגדרנו פולינומים (a_{n-1}, b_{n-1}))
 נבצע חילוק פולינומים ונקבל $a_{n-1} = q_{n-1}b_{n-1} + r_{n-1}$ כאשר $\deg r_{n-1} < \deg b_{n-1}$ או $r_{n-1} = 0$. נגדיר $a_n = b_{n-1}$ ו $b_n = r_{n-1}$.
 - ii. $\gcd(a, b) = r_n$ כאשר $r_{n+1} = 0$ אך $r_n \neq 0$.
- (ב) נשתמש בחילוק ארוך לקבל

$$x^5 + x^3 + x^2 + 1 = (x^2 + x + 1)(x^3 + x^2 + x + 1) + 0$$

ולכן $\gcd(x^5 + x^3 + x^2 + 1, x^3 + x^2 + x + 1) = x^3 + x^2 + x + 1$ נראה את הצירוף הלינארי המתאים:

$$x^3 + x^2 + x + 1 = 1 \cdot (x^3 + x^2 + x + 1) + 0 \cdot (x^5 + x^3 + x^2 + 1)$$

(ג) נחשב הופכי $123^{-1} \pmod{200}$

$$200 = 23 \cdot 8 + 16$$

$$23 = 1 \cdot 16 + 7$$

$$16 = 2 \cdot 7 + 2$$

$$7 = 3 \cdot 2 + 1$$

ולכן

$$1 = 7 - 3 \cdot 2$$

$$= 7 - 3 \cdot (16 - 2 \cdot 7) = 7 \cdot 7 - 3 \cdot 16$$

$$= 7 \cdot (23 - 16) - 3 \cdot 16 = 7 \cdot 23 - 10 \cdot 16$$

$$= 7 \cdot 23 - 10 \cdot (200 - 23 \cdot 8) = 87 \cdot 23 - 10 \cdot 200$$

ולכן

$$23^{-1} = 87 \pmod{200}$$

ולכן פתרון המשוואה הוא

$$x = 23^{-1} \cdot 12 = 87 \cdot 12 = 44 \pmod{200}$$

(א) I יקרא אידיאל של חוג קומטטבי R אם

i. I הוא תת חבורה (ביחס לחיבור) של $(R, +)$

ii. $\forall r \in R, i \in I : ri \in I$ ("בליעה" בכפל מ R)

(ב) נסמן $I = \{g(x) \in \mathbb{R}[x] : p(x)|g(x)\}$ נוכיח את שני התנאים:

i. תת חבורה של $\mathbb{R}[x]$: איבר הניטרלי $0 \in I$ כי $0|p(x)$. יש סגירות כי אם $g_1, g_2 \in I$ אזי $p|g_1, g_2$ ולכן מחלק גם את הסכום (סגירות) וההפרש (קיום הופכי) $p|g_1 \pm g_2$. (קיבוציות נובע מקיבוציות בחוג הפולינומים)

ii. יהא $g(x) \in I, h(x) \in \mathbb{R}[x]$ צ"ל כי $h(x)g(x) \in I$ אך כיוון ש $p(x)|g(x)$ אז זגם $p(x)|h(x)g(x)$.

(ג) לא קיים איבר שכזה. הוכחה: שדה \mathbb{F} עם $27 = 3^3$ הוא ממאפין 3 בסימונים מקובלים $\text{char}(\mathbb{F}) = 3$ כלומר $1 + 1 + 1 = 0$. כעת יהא $x \in \mathbb{F}$ אזי

$$x + x + x = x(1 + 1 + 1) = x \cdot 0 = 0$$

ולכן $o(x) \leq 3$ בפרט $o(x) \neq 9$